

Část III

Legislativní podmínky podnikání, aktuální daňová legislativa, pojištění a pracovní právo v Polsku v roce 2022

Janusz Turakiewicz daňový poradce
Pojištění v Polsku v roce 2022.

OBSAH

3.	Pojištění v Polsku	2
3.1.	Legislativa	2
3.2.	Sociální pojištění	3
3.2.1.	Důchodové starobní pojištění	3
3.2.2.	Důchodové invalidní pojištění	4
3.2.3.	Úrazové pojištění	4
3.2.4.	Nemocenské pojištění	4
3.2.5.	Pojistné na Fond překlenovacích důchodů (FEP)	4
3.2.6.	Výše pojistného živnostníka/podnikatele v roce 2022	5
3.2.7.	Vydávání závazného stanoviska (výkladu) Správou sociálního zabezpečení k rozsahu a způsobu aplikování předpisů	6
3.3.	Zdravotní pojištění	6
3.4.	Příspěvky na Fond práce (FP)	8
3.5.	Příspěvky na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění (FGŠP)	9
3.6.	Povinnosti plátců pojistného	9
3.6.1.	Oznámení údajů plátce a pojištěných osob a jejich změny	9

3.6.2.	Výběr pojistného a vyhotovení zúčtovacích přiznaní	10
3.6.3.	Platba pojistného	11
3.7.	Kontrola plátce pojistného	11
3.8.	Odpovědnost za přestupky spáchané plátcem pojistného	12

3.1. Pojištění v Polsku

3.1. Legislativa

Základní význam pro sociální a zdravotní pojištění v Polsku mají:

- a) Ústava Polské republiky ze dne 2. dubna 1997 (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku), která stanoví, že „Občan má nárok na sociální zabezpečení v případě pracovní neschopnosti způsobené nemocí nebo invaliditou a po dosažení důchodového věku“ (čl. 67) a „Veřejné orgány občanům, nezávisle na jejich hmotné situaci, zajišťují rovný přístup ke službám zdravotní péče hrazené z veřejných prostředků“ (čl. 68).
- b) Acquis Communautaire (právo) Evropské unie, přijaté ke dni 1.5.2004 jako závazné na území PR, uvedené v části I:
- c) zákony
 - Zákon ze dne 13. 10. 1998 o systému sociálního zabezpečení (Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych).
 - Zákon ze dne 19. 12. 2008 o překlennovacích důchodech (Ustawa o emeryturach pomostowych).
 - Zákon ze dne 13. 7. 2006 o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele (Ustawa o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy).
 - Zákon ze dne 20. 4. 2004 o propagaci zaměstnanosti a institucích trhu práce (Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).
 - Zákon ze dne 30. 10. 2002 o sociálním zabezpečení při pracovním úrazu a nemoci z povolání (Ustawa roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych).
 - Zákon ze dne 27. 8. 2004 o službách zdravotní péče hrazených z veřejných prostředků (Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).
 - Zákon ze dne 25. 6. 1999 o peněžních plněních ze sociálního pojištění v případě nemoci a mateřství (Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).
- d) prováděcí předpisy (vyhlášky) vydávané vládou nebo příslušnými ministry, mj.
 - Nařízení vlády ze dne 30. 12. 1998 o podrobných pravidlech a způsobu provádění kontroly plátců pojistného.
 - Vyhláška ministra práce a sociální politiky ze dne 29. 11. 2002 o diferenciaci procentní sazby na sociální zabezpečení při pracovním úrazu a nemoci z povolání závisle na pracovních rizicích a jejich následcích.

- Nařízení vlády ze dne 20. 12. 2004 o lhůtách, rozsahu a způsobu ověřování údajů pojištěnců a způsobu postupování Správy sociálního zabezpečení a Správy zemědělského sociálního zabezpečení v případě zjištění jejich nesouladů.
- Nařízení vlády ze dne 21. 9. 2017 o podrobných pravidlech a způsobu postupování ve věcech vyúčtování pojistného, které je povinna vybírat Správa sociálního zabezpečení.
- Nařízení ministra práce a sociální politiky ze dne 18. 12. 1998 o podrobných pravidlech stanovení vyměřovacího základu pojistného na důchodové pojištění.
- Vyhláška ministra práce a sociální politiky ze dne 2. 2. 2001, která stanoví vzor informace o dávkách, plněních nebo mzdách za pracovní neschopnost, vyplacených plátcí pojistného a způsob jejího zpracování, předávání a oprav.
- Vyhláška ministra hospodářství, práce a sociální politiky ze dne 31. 7. 2003 o podrobných pravidlech prominutí pohledávky z titulu pojistného na sociální pojištění.
- Vyhláška ministra rodiny a sociální politiky ze dne 20. 12. 2020, která stanoví vzory přihlášení k sociálnímu a zdravotnímu pojištění, jmenných měsíčních výkazů a jmenných opravných měsíčních výkazů, přihlášení plátce, zúčtovacích přiznání a opravných zúčtovacích přiznání, oznámení údajů o práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštní povahy, informačních reportů, prohlášení o úmyslu předání informačních reportů, informací o uzavřených dohodách o provedení práce a dalších dokumentů.
- Vyhláška ministra práce a sociální politiky ze dne 1. 4. 2010 o podmínkách, které musí splnit plátcí pojistného, kteří podávají pojistné dokumenty formou elektronického dokumentu prostřednictvím datového přenosu.
- Vyhláška ministra zdravotnictví ze dne 3. 9. 2020, která stanoví vzor žádosti o vrácení výdajů na zdravotní péči poskytnutou v zahraničí.

3.2. Sociální pojištění

Sociální pojištění zahrnuje důchodové starobní, důchodové invalidní, nemocenské a úrazové pojištění. Pojistné je uznatelným nákladem v podnikání podnikatele a je považováno za položku snižující příjmy pojištěnců před zdaněním daní z příjmů fyzických osob. Povinnost platit pojistné se vztahuje na podnikající osoby a osoby s nimi spolupracující, zaměstnance a osoby pracující na dohodu o pracovní činnosti (v některých případech i na dohodu o provedení práce).

3.2.1. Důchodové starobní pojištění

Pojistné na toto pojištění činí 19,52 % vyměřovacího základu. Je hrazeno z poloviny (po 9,76%) pojištěnou osobou (pojištěncem) a plátcem pojistného (zaměstnavatelem, zadavatelem/objednatelem u dohod). V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné platí živnostník/podnikatel.

Vyměřovací základ pojistného na důchodové starobní pojištění má svůj limit. Výše ročního limitu vyměřovacího základu pro pojistné na toto pojištění činí v roce 2022 – 177.660 zlotých.

3.2.2. Důchodové invalidní pojištění

Pojistné na toto pojištění činí 8 % vyměřovacího základu, z toho pojištěný hradí 1,5 % a plátce pojistného (zaměstnavatel, zadavatel/objednatel u dohod) 6,5 %. V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné hradí živnostník/podnikatel. Vyměřovací základ pojistného na důchodové invalidní pojištění má svůj limit. Výše ročního limitu vyměřovacího základu pro pojistné na toto pojištění činí v roce 2022 – 177.660 zlotých.

3.2.3. Úrazové pojištění

Pojistné na úrazové pojištění činí 0,67–3,34 % vyměřovacího základu, a to závisle na kategorii rizika stanoveného pro dané pracoviště. Procentní sazba pojistného na úrazové pojištění činí pro plátce pojistného, kteří k úrazovému pojištění přihlašují maximálně 9 pojištěnců, 1,67 %. Procentní sazbu pojistného na úrazové pojištění pro plátce pojistného, kteří k úrazovému pojištění přihlašují minimálně 10 pojištěnců, stanovuje Správa sociálního zabezpečení.

Pojistné hradí v celé výši plátce pojistného (zaměstnavatel, zadavatel/objednatel u dohod). V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné hradí živnostník/podnikatel.

3.2.4. Nemocenské pojištění.

Pojistné na toto pojištění činí 2,45 % vyměřovacího základu. Je hrazeno v celé výši pojištěnou osobou. V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících (pro které je dobrovolné) celé pojistné platí živnostník/podnikatel.

Základ pro výpočet pojistného na nemocenské pojištění živnostníků a osob s nimi spolupracujících je omezen. Částka měsíčního omezení vyměřovacího základu pojistného na nemocenské pojištění činí v roce 2022 – 14.805 zlotých.

3.2.5. Pojistné na Fond překlenovacích důchodů (FEP).

Pravidla pro platbu pojistného na FEP a financování plnění z Fondu stanovuje zákon ze dne 19. 12. 2008 o překlenovacích důchodech.”

Na tento důchod mají nárok osoby, které pracovaly za zvláštních podmínek (mj. práce pod zemí, na vodě, pod vodou, ve vzduchu, v horkých a chladných mikroklimatických podmínkách, vykonávaly velmi těžké fyzické práce, práci v podmínkách zvýšeného atmosférického tlaku, těžkou fyzickou práci související s velmi velkou statickou zátěží) nebo vykonávaly práci zvláštní povahy (práce vyžadující zvláštní odpovědnost a zvláštní psychofyzickou kondici, kdy se možnosti řádného vykonávání práce způsobem neohrožujícím bezpečnost veřejnosti, včetně zdraví nebo života jiných osob, snižují před dosažením důchodového věku v důsledku snížení této schopnosti, např. práce strojvedoucích, práce řidičů vozidel s právem přednostní jízdy).

Pojistné na FEP činí 1,5 % vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem je vyměřovací základ pro pojistné na důchodové (starobní a invalidní) pojištění. Pojistné na FEP hradí v plné výši plátce pojistného. Pojistné vypočítává, vyúčtovává a každý měsíc platí plátce pojistného.

Pojistné na FEP se platí za zaměstnance, který se narodil po 31. 12. 1948 a vykonává práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštní povahy. Povinnost platit pojistné na FEP vzniká ke dni, kdy zaměstnanec začne vykonávat práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštní povahy, a zaniká dnem ukončení této práce.

3.2.6. Výše pojistného živnostníka/podnikatele v roce 2022

Pojistné hrazené podnikateli a za spolupracující osoby činí (v polských zlotých):

Druh pojištění/fondu:	důchodové starobní	důchodové invalidní	úrazové	nemocenské	FP
Vyměřovací základ	3553,20				
Výše pojistného v %	19,52%	8%	1,67%	2,45%	2,45%
Částka pojistného	693,58	284,26	59,34	87,05	87,05
Součet pojistného k úhradě	1.211,28				
Součet pojistného k úhradě bez dobrovolného nemocenského pojištění	1.124,23				

Plné pojistné na sociální zabezpečení činí v roce 2022 pro podnikatele bez nemocenského pojištění 1.124,23 zlotých + pojistné na zdravotní pojištění, a s nemocenským pojištěním 1.211,28 zlotých + pojistné na zdravotní pojištění.

Osoby provozující mimozemědělskou podnikatelskou činnost, které ji provozují maximálně dva roky a v období posledních 60 kalendářních měsíců před dnem zahájení podnikání neprovozovaly tuto činnost, a nepodnikají pro bývalého zaměstnavatele, pro něhož před dnem zahájení podnikání v daném nebo předchozím kalendářním roce vykonávaly v rámci pracovního poměru nebo družstevního pracovního poměru činnosti zahrnuté do provozované podnikatelské činnosti, uplatňují snížený vyměřovací základ pojistného v období dvou let od zahájení této činnosti. V roce 2022 tento základ stanoví vykazovaná částka, minimálně však 903,00 PLN, což znamená, že pojistné na sociální pojištění těchto osob nemůže být menší než:

pojistné za leden – prosinec 2022 činí (v polských zlotých):

Druh pojištění:	důchodové starobní	důchodové invalidní	úrazové	nemocenské
Vyměřovací základ	903,00			
Výše pojistného v %	19,52%	8%	1,67%	2,45%
Částka pojistného	176,27	72,24	15,08	22,12
Součet pojistného k úhradě	285,71			
Součet pojistného k úhradě bez dobrovolného nemocenského pojištění	263,59			

3.2.7. Vydávání závazného stanoviska (výkladu) Správou sociálního zabezpečení k rozsahu a způsobu aplikování předpisů

V případě, kdy je nutné získat písemný výklad (závazné stanovisko) k rozsahu a způsobu aplikace předpisů, z nichž vyplývá povinnost podnikatele, který je žadatelem, odvádět pojistné na sociální pojištění, může tento podat žádost o jeho vydání u příslušné pobočky SSZ, která je příslušná vydat stanovisko ve věci:

- povinnosti podléhání sociálnímu zabezpečení,
- pravidel výpočtu pojistného na sociální a zdravotní pojištění, Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a Fond překlenovacích důchodů,
- vyměřovacího základu pojistného na sociální a zdravotní pojištění, Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a Fond překlenovacích důchodů.

SSZ není povinna vydávat stanovisko mj. ve věcech:

- podléhání zdravotnímu pojištění,
- povinnosti podnikatele odvádět pojistné na Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění,
- uznání příslušné práce za práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštní povahy,
- plnění,
- pravidel předkládání a vyplňování pojistných dokladů,
- pravidel pro určení příslušné legislativy v oblasti sociálního zabezpečení ve smyslu předpisů Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. 4. 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

Individuální stanoviska včetně žádostí o vydání výkladu, po odstranění identifikačních údajů žadatele a jiných subjektů uvedených v obsahu stanoviska, SSZ neprodleně zveřejňuje ve Zpravodaji veřejných informací (Biuletyn Informacji Publicznej) /(<http://www.zus.pl/bip> záložka „Interpretacje”. Jedná se o výklady, které:

- byly vydány v individuálních věcech podnikatelů na základě jimi popsaných skutečností nebo budoucí situace, a příslušně k ustanovením zákona o svobodě podnikání jsou pro Správu sociálního zabezpečení závazné pouze ve věcech, ve kterých byly vydány;
- jsou vydány na základě skutečnosti nebo budoucí situace popsané v žádosti s tím, že i nejmenší odchylka od skutečnosti nebo budoucí situace popsané v žádosti o vydání výkladu (závazného stanoviska) může mít podstatný význam pro rozhodnutí uvedené ve stanovisku;
- týkají se právního stavu platného v okamžiku vydání, což znamená, že se některá zveřejněná stanoviska vztahují na již neplatné předpisy.

3.3. Zdravotní pojištění

Systém financování zdravotní péče a povinnosti podnikatelů v této oblasti upravuje zákon ze dne 27 .8. 2004 o službách zdravotní péče hrazených z veřejných prostředků. Osoby, které provozují mimozemědělskou podnikatelskou činnost, osoby s nimi spolupracující a osoby, které jsou zaměstnanci podle zákona ze dne 13. 10. 1998 o systému sociálního zabezpečení, podléhají pojistné povinnosti. Rodinní příslušníci osob, na které se vztahuje povinnost zdravotního pojištění, kteří mají bydliště na území PR, pokud se na ně nevztahuje povinnost zdravotního pojištění, jsou považováni za pojištěné osoby.

Pojistné na zdravotní pojištění činí 9,00 % vyměřovacího základu a je v celé výši hrazeno pojištěnými osobami. Od roku 2022 se pojistné na zdravotní pojištění neodečítá od daně z příjmů.

Vyměřovací základ se u zaměstnanců stanoví na základě předpisů o vyměrování pojistného na důchodové starobní a invalidní pojištění.

V roce 2022 došlo k významným změnám v oblasti stanovení pojistného na zdravotní pojištění podnikatelů (živnostníků). Liší se v závislosti na zvolené formě zdanění příjmů fyzických osob. Pojistné činí:

– **v případě zdanění příjmů dle všeobecných pravidel (PLN)**

pojistné činí 9% příjmů dosažených v měsíci předcházejícím měsíci, za který se podává priznání. V případě příjmu nepřesahujícího 3.010 zlotých je pojistné stanoveno paušálně ve výši 270,90 zlotých.

Výše měsíčního příjmu před zdaněním	Výše pojistného na zdravotní pojištění 2022
do 3 010	270,90
5 000	450
7 000	640
8 000	720
10 000	900
12 000	1.080
13 000	1.170
15 000	1.350
20 000	1.800
30 000	2.700
Zdroj: zus.info.pl	

– **v případě lineární daně z příjmů (PLN)**

Pojistné na zdravotní pojištění v roce 2022 u lineárního zdanění činí 4,9% příjmu dosaženého v měsíci předcházejícím měsíci, za který se podává priznání. V případě příjmu nepřesahujícího 5.510 zlotých je výše pojistného stanovena paušálně ve výši 270,90 zlotých.

Pojistné na zdravotní pojištění 2022 „lineární daň”	
Příjem před zdaněním měsíčně	Výše pojistného na zdravotní pojištění 2022
do 5510	270,90
8 000	392,00
10 000	490
12 000	588
13 000	637
15 000	735
20 000	980
30 000	1.470
Zdroj: zus.info.pl	

– v případě evidovaného paušálu (PLN)

Příjem ročně	Výše pojistného na zdravotní pojištění 2022
Do 60.000	335,94 – 9% z částky 60% průměrné mzdy
60.000 – 300 000	559,89 – 9% z částky 100% průměrné mzdy
Nad 300 000	1.007,81 – 9% z částky 180% průměrné mzdy

Zdroj: zus.info.pl

– v případě daňové karty (PLN)

Pojistné na zdravotní pojištění je v roce 2022 pro plátce, kteří uplatňují daňovou kartu, stanoveno paušálně ve výši 270,90 zlotých.

Správa sociálního zabezpečení (Zakład Ubezpieczeń Społecznych) zpřístupnila kalkulačku pojistného na zdravotní pojištění Polski Ład, která usnadňuje výpočet vyměřovacího základu pro pojistné na zdravotní pojištění a také samotného pojistného.

Pokud pojištěnec dosahuje příjmů z více zdrojů, na které se vztahuje povinnost zdravotního pojištění (např. osoba zaměstnaná na pracovní smlouvu současně podniká), pojistné na zdravotní pojištění se platí z každého zdroje příjmů zvlášť.

Správa sociálního zabezpečení (Zakład Ubezpieczeń Społecznych) má povinnost ověřovat údaje o pojištěných a je oprávněna provádět kontroly správnosti přihlašování ke zdravotnímu pojištění osob, na které se toto pojištění vztahuje, a vykazovaných vyměřovacích základů pro výpočet pojistného, správnosti výpočtu, hrazení a odvádění pojistného.

3.4. Příspěvky na Fond práce (FP)

Pravidla úhrady příspěvku na Fond práce a financování plnění z tohoto fondu upravuje zákon ze dne 20. 4. 2004 o propagaci zaměstnanosti a institucích trhu práce. Výši pojistného na FP každým rokem stanovuje zákon o státním rozpočtu. V roce 2022 činí 2,45 % vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové (starobní a invalidní) pojištění, a to bez omezení základu. Celý příspěvek je financován z prostředků plátce pojistného.

Zaměstnavatel nemusí hradit příspěvek na Fond mj. za:

- zaměstnance, kteří se vracejí z mateřské dovolené, dodatečné mateřské dovolené nebo rodičovské dovolené – po dobu 36 měsíců počínaje prvním měsícem od návratu z takové dovolené,
- za zaměstnance, kteří dovršili 50 let a po dobu 30 dnů před nástupem do zaměstnání byli v evidenci nezaměstnaných vedené okresním úřadem práce – po dobu 12 měsíců počínaje prvním měsícem po uzavření pracovní smlouvy,
- za zaměstnance, kteří dovršili 55 let v případě žen a 60 let v případě mužů.

Z prostředků tohoto fondu lze spolufinancovat výdaje na školení pracovníků, na které se vztahuje ekonomicky zdůvodněné zastavení provozu nebo omezená pracovní doba. Vztahují se na ně pravidla podpory de minimis. Finanční podpora pro školení zaměstnanců, na které se vztahuje smlouva o financování výdajů na školení, se může týkat výdajů na odměnu pro školící instituci za školení, dopravu související s účastí na školeních, lékařské a psychologické prohlídky nezbytné k zahájení školení nebo povinné úrazové pojištění zaměstnance školící institucí pro případ úrazů vzniklých v souvislosti se školením a na cestě na školení a zpět.

3.5. Příspěvky na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění (FGŠP)

Pravidla úhrady příspěvků na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a financování plnění z tohoto fondu upravuje zákon ze dne 13. 7. 2006 o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele.

Výši příspěvku každým rokem stanovuje zákon o státním rozpočtu. V roce 2022 činí 0,10 % vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové pojištění (starobní a invalidní), a to bez omezení základu. V plné výši je financován z prostředků plátce pojistného.

Z prostředků fondu jsou v případě insolvence zaměstnavatele hrazeny mj.:

- mzdy za práci,
- mzdy za dobu omezení provozu nezpůsobeného zaměstnancem,
- mzdy za dobu pracovní neschopnosti způsobené nemocí,
- mzdy po dobu dovolené na zotavenou,
- peněžní odstupné, které přísluší na základě předpisů o zvláštních pravidlech rušení pracovních smluv se zaměstnanci z důvodů netýkajících se zaměstnanců,
- pojistné na sociální pojištění, ke kterému jsou povinni zaměstnavatelé na základě předpisů o systému sociálního zabezpečení,
- peněžní náhrady za dovolenou na zotavenou, příslušné za kalendářní rok, ve kterém byl zrušen pracovní poměr,
- odškodnění za zkrácenou výpovědní lhůtu u pracovních smluv.

Existuje i možnost podpořit z prostředků tohoto fondu plnění pro zaměstnance po dobu ekonomicky zdůvodněného zastavení provozu nebo omezené pracovní doby. Platí zde pravidla podpory de minimis.

3. 6. Povinnosti plátců pojistného

3. 6.1. Oznámení údajů plátce a pojištěných osob a jejich změny

K základním povinnostem podnikatelů v této oblasti patří oznámení údajů plátce a jejich změn a oznámení údajů pojištěných osob a jejich změn (oznamovací povinnost).

Oznámení o údajích plátců pojistného, kteří podléhají zápisu do registrů vedených státními orgány, jsou správe sociálního zabezpečení poskytovány prostřednictvím teleinformačních systémů:

- Centrální evidenci a informací o podnikání (CEIDG) – pokud jde o podnikající fyzické osoby,
- soudy, které vedou Celostátní soudní rejstřík – ve vztahu k subjektům, které podléhají zápisu do Celostátního soudního rejstříku.

Ostatní oznámení podávají plátci pojistného. Vzory dokumentů používaných v řízeních, naplňujících tyto povinnosti, jsou stanoveny v předpisech vydaných ministrem příslušným pro oblast sociálního zabezpečení.

Platí následující lhůty pro realizaci uvedených povinností:

Pol.	Specifikace	Lhůta
1.	Přihlášení plátce pojistného	Do 7 dnů od: – zaměstnání prvního zaměstnance nebo vzniku právního poměru opodstatňujícího vznik pojistné povinnosti první osoby – vzniku povinnosti důchodového starobního a invalidního pojištění pro pojištěné povinné platit pouze pojistné na vlastní pojištění nebo osob s nimi spolupracujících
2.	Přihlášení pojištěné osoby	Do 7 dnů od vzniku pojistné povinnosti
3.	Oznámení změny údajů plátce	Do 14 dnů od vzniku změn
4.	Oznámení změny údajů pojištěné osoby	Do 7 dnů od vzniku změn

3.6.2. Výběr pojistného a vyhotovení zúčtovacích příznání

K základním povinnostem živnostníků/podnikatelů v této oblasti patří:

- vybírání pojistného, ke kterému jsou povinny pojištěné osoby,
- vypočítání pojistného hrazeného plátcem,
- vyplácení plnění,
- podávání příznání o výši pojistného a zaplacených plněních,
- vyhotovení a předkládání jiných dokumentů,
- úhrada pojistného.

Příznání podle vzorů stanovených ministrem práce a sociální politiky se podává v tištěné formě (plátci, kteří platí pojistné za max. 5 pojištěných) nebo elektronicky (ostatní) v programu „Płatnik”.

Aktuální verzi programu „Płatnik“ je 10.02.002. Program „Płatnik“ je přístupný zdarma. Je dostupný na webové stránce: <http://www.platnik.info.pl>. Před nainstalováním programu „Płatnik“ je nutné seznámit se s požadavky ohledně softwaru a hardwaru a prověřit autentičnost instalační verze.

Platí následující lhůty pro plnění uvedených povinností:

Pol.	Specifikace	Lhůta
1.	Podání příznání a zaplacení pojistného – příspěvkové a rozpočtové organizace – plátci s právní osobností – ostatní plátci pojistného	do 5. dne následujícího měsíce do 10. dne následujícího měsíce do 20. dne následujícího měsíce
2.	Předložení opravy zúčtovacího příznání.	do 7 dnů od zjištění nesrovnalostí

3.6.3. Platba pojistného.

Pojistné lze Správě sociálního zabezpečení platit pouze bezhotovostně. Pojistné se platí jedním převodem na bankovní účet určený individuálně pro každého plátce. Zaplacené pojistné se započte na vrub nejstaršího závazku, nezávisle na uvedeném titulu platby. V případě opožděné platby pojistného vzniká povinnost zaplatit penále z prodlení, dle pravidel a ve výši stanovené v zákoně o správě daní a poplatků. Nyní (od 7. 4. 2022) činí 12 % ročně. Pojistné a penále z prodlení, které plátce neuhradil, vymáhá SSZ v souladu s předpisy o vymáhacím řízení ve správě nebo soudní exekucí. V případě nezaplacení pojistného nebo úhrady v nižší výši může SSZ vyměřit plátcí pojistného dodatečný poplatek ve výši 100 % nezaplaceného pojistného.

Promlčecí lhůta pro úhradu pojistného je pět let od zákonné lhůty pro úhradu pojistného.

3.7. Kontrola plátce pojistného

SSZ provádí kontroly plátců pojistného z hlediska řádného plnění jejich povinností. Tato kontrola se může týkat zejména:

- přihlášení k sociálnímu pojištění,
- řádného a správného výpočtu, srážek a úhrady pojistného a dalšího pojistného a poplatků, které má SSZ povinnost vybírat,
- stanovení nároků na plnění ze sociálního pojištění a vyplacení těchto plnění a provádění vyúčtování těchto plnění,
- řádného a včasného zpracovávání žádostí o důchodová plnění,
- vystavování potvrzení a oznamování údajů pro účely sociálního pojištění,
- provádění prohlídky majetku plátců pojistného, kteří nezaplatili pohledávky z titulu pojistného.

V rámci kontroly má kontrolní inspektor SSZ právo:

- prověřovat veškeré knihy, finanční a účetní a osobní doklady a jiné nosiče informací související s rozsahem kontroly,
- provést ohledání majetku plátců pojistného, kteří nezaplatili ve stanovené lhůtě pohledávky z titulu pojistného,
- zajistit shromážděné důkazy,
- žádat plátce a pojištěnce o poskytnutí informací,
- žádat prokázání totožnosti osob s cílem určení jejich totožnosti, je-li to nezbytné pro účely kontroly,
- vyslyšet svědky,
- vyslyšet plátce pojistného a pojištěnou osobu, jsou-li z důvodů absence nebo vyčerpání jiných důkazních prostředků nevysvětlené okolnosti, které mají význam pro kontrolní řízení.

Během kontroly je plátce pojistného povinen:

- zpřístupnit veškeré knihy, dokumenty a jiné nosiče informací související s předmětem kontroly, které jsou u plátce nebo u třetích osob uschovávány v souvislosti s pověřením těchto osob některými činnostmi na základě smluvního vztahu,
- zpřístupnit k prohlídce majetek, jehož zkoumání je předmětem kontroly, je-li plátce v prodlení s úhradou pohledávky z titulu pojistného,
- pořídit a vydat kopie dokumentů spojených s předmětem kontroly a určených kontrolním inspektorem SSZ,
- zajistit nezbytné podmínky k provedení kontrolních úkonů, za tímto účelem zpřístupnit komunikační prostředky (s výjimkou dopravních prostředků) a jiné technické prostředky, které má k dispozici, k provedení kontrolních úkonů,

- poskytovat vysvětlení kontrolujícímu,
- předložit během kontroly překlad předložených finančních a účetních dokladů a osobních dokumentů vytvořených v cizím jazyce do polského jazyka.

Do 14 dní ode dne obdržení protokolu má kontrolovaný subjekt právo podat výhrady k jeho znění a zároveň poukázat na příslušné důkazní prostředky.

Kontrola plátce pojistného, který je podnikatelem, nemůže být v jednom kalendářním roce delší než

- u drobných podnikatelů – 12 pracovních dnů,
- u malých podnikatelů – 18 pracovních dnů,
- u středních podnikatelů – 24 pracovních dnů,
- u ostatních podnikatelů – 48 pracovních dnů.

3.8. Odpovědnost za přestupky spáchané plátcem pojistného

Plátce pojistného nebo osoba povinna jednat jeho jménem, která:

- neplní povinnost platit pojistné v zákonem stanovené lhůtě,
 - neoznamuje zákonem povinné údaje nebo oznamuje nepravdivé údaje nebo poskytuje v těchto záležitostech nepravdivá vysvětlení nebo je odmítá poskytnout,
 - maří nebo ztěžuje provedení kontroly,
 - neplní povinnost vyplácet plnění ze sociálního pojištění a příspěvky financované ze státního rozpočtu nebo je vyplácí neoprávněně,
 - nevede dokumentaci související s výpočtem pojistného a vyplácením plnění ze sociálního pojištění,
 - neplní povinnost zasílat zúčtovací přiznání a jmenné měsíční zprávy v zákonem stanovené lhůtě,
 - nezjišťuje nesrovnalosti ve jmenné měsíční zprávě maximálně do 30. dubna následujícího kalendářního roku,
 - neplní povinnost předkládat dokumenty související se sociálním a zdravotním pojištěním příslušnou formou,
 - neoznamuje vyžadované údaje nebo oznamuje nepravdivé údaje, které ovlivňují vyměření pojistného na zdravotní pojištění, poskytuje v těchto záležitostech nepravdivá vysvětlení nebo je odmítá poskytnout,
 - maří nebo ztěžuje provedení kontroly v oblasti realizace zdravotního pojištění,
 - neplatí včas pojistné na zdravotní pojištění,
- bude potrestána peněžitým trestem do 5000 zlotých.

Poznámka vydavatele

Publikace je informativního charakteru, v souladu s právním stavem k 30.04.2022. Použití informací v ní obsažených by v konkrétních situacích měla předcházet analýza aktuálního právního stavu v době prováděných činností.

Autoři ani vydavatel nenesou odpovědnost za důsledky použití obsahu publikace.

Zdrojem práva v Polské republice jsou pouze texty zveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie (<http://eur-lex.europa.eu>), Sbírce zákonů Polské republiky (<https://www.dziennikustaw.gov.pl>) a Monitoru polském Polské Republiky (<https://monitorpolski.gov>).

Text je součástí publikace

Informační balíčky

Legislativní podmínky podnikání v České republice a v Polsku, aktuální daňové předpisy, pracovní právo v roce 2022

Vydavatel	
Okresní hospodářská komora v Jablonci nad Nisou Jiráskova 9, 466 01 Jablonec nad Nisou www.ohkjablonec.cz www.podnikanivpolsku.cz info@ohkjablonec.czo T: + 420 483 346 000	Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA 58–500 Jelenia Góra, ul. 1 Maja 27 www.karr.pl www.podnikanivpolsku.cz biuro@karr.pl T: + 48 75 75 27 500
ISBN 978–80–270–4336–1	ISBN 978–83–939860–9–5